

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1725. usque ad annum 1728

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1784

VD18 13322648

§. 55. Contentio inter Prædicantes Augustanos exorta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67667)

interpellat Noaillius, *Quis horum, in-* Sæc. XVIII.
A. C. 1726.
quiens, magis nocuit Ecclesie? vel illi,
qui defuncto Regi per Amelotum Bullæ ex-
plicationes petenti sese opposuere, vel qui
has explicationes, a Papa petierunt? cum
 ergo Fleurius rem ad verborum con-
 tentionem deflecti timeret, nil aliud
 reposuit, nisi Judicem esse in cælis, qui
 nos omnes judicaturus esset. Abrupto
 igitur sermone totum hoc negotium in
 salebris hæsit.

§. LV.

Contentio inter Prædicantes Augu-
stanos exorta.

Jam anno hujus sæculi vigesimo tertio *Petræus*
 Samuel Urlspergerus Herenbergæ Pa- *Schriftmâßi-*
 stor Stutgardix libellum edidit, quem *ger Beweis.*
 ita inscripsit *Sanitas infirmis, vita mori-*
bundis. Hic libellus primo non sine *Joann.*
rudis plebeculæ applausu ceu opus ex- *Waidner*
cellens ac unctiōe sacra plenum excipie- *Schriftmâßige*
batur. Diversa tamen longe erat quo- *Untersuchung*
 rumdam Prædicantium opinio; cense- *M.S.*
 rant quippe, in hoc libro plura conti- *Schriftmâß-*
 neri, temeraria, erronea, & pericu- *iger Unters-*
 losa: *Palmares* vero errores detexisse *richt Urlsper-*
 „arbitrabantur in eo, quod Urlspergerus *ger. Unters-*
 „pag. 767. num. 12. scriberet. I. Deum *richt von dem*
 „per suos Angelos hominibus in terris *Zustand der*
 „hodie dum sæpius manifestare ea, quæ *Seelen u.*
 „in *H. G. A. J.*
 „in *Hollberg*
 „in *Hist. Eccl.*
 „in *Part. IV.*
 „in *pag. 402.*

Sæc. XVIII. „in æternitate fierent, & per eosdem
 A. C. 1726. „Angelos pie defunctis in æternitate
 „indicare, quæ in his terris agerentur.
 „II. Pie defunctos orare pro vivis, &
 „sæpe juxta liberam Dei voluntatem
 „propinquis & amicis suis apparere,
 „eisque viciniore esse, quam nos scire
 „ac credere possemus. „ Hujus do-
 ctrinæ novitas plurimum offendit deli-
 catas Augustanorum Prædicantium au-
 res: querebantur enim, Lutheranzæ fi-
 dei puritatem in discrimen adduci,
 dogmata Catholicorum, etsi hucusque
 solide a Prædicantibus impugnata fuisset,
 rursus stabiliri, Augustanos Præ-
 dicantes irrisioni & Saxoniz Theolo-
 gorum, aliorumque, qui sectæ purita-
 tem jactitarent, ludibrio exponi, ac
 denique rudioribus opiniones a Catho-
 licorum principiis haud alienas sensim
 instillari. Unanimi ergo suffragio de-
 cernunt; nulla mora Gottfrido Lomero
 tum Seniori totam rei seriem esse ex-
 ponendam: Hunc igitur morbo deten-
 tum die nona Februarii præfati anni
 Joannes Weidner Pastor ad S. Udalri-
 cum, ceterorum nomine adit, atque
 ex præfato libro doctrinas magis peri-
 culosas recitat: Haud parum inde com-
 movetur Lomeros, qui ægerrime tulit,
 eadem dogmata, quæ ipse jam Anno
 1699. contra duos Jesuitas publico
 scri-

scripto impugnasset, ab Urlspergero S. Sæc. XVIII.
 Paginæ textibus, & plurium Prædi- A. C. 1726.
 cantium auctoritate firmari: mox igitur
 hanc causam in pleno Pastorum con-
 fessu altera die agitari præcipit: Præ-
 primis ibidem deliberatur, an novæ
 & erroneæ hæ opiniones in Lutherana
 Ecclesia sint tolerandæ, vel potius sine
 temporis dispendio res ad Magistra-
 tum ceu Ecclesiæ Augustanæ Episco-
 pum deferenda, eique supplicandum,
 ut opportunis remediis malo obviaret.
 Postremum id cunctis placuit Pastori-
 bus, Lomerus tamen censuit, consul-
 tius fore, si prius ipse datis ad Url-
 spergerum literis eundem ad palinodiam
 induceret: Expediuntur ergo Heren-
 bergam ejusmodi literæ, ad quas ta-
 men Urlspergerus nihil dedit respon-
 sum; quocirca Lomerus unacum Weid-
 nero die 21. Februarii Augustanæ Con-
 fessionis Duumvirum accessit, eidem-
 que perniciosas doctrinas in hoc libro
 contentas exposuit, qui eo majorem
 inde sensit dolorem, quo tardius, re-
 haud amplius integra, de periculo e-
 doctus fuisset; jam enim Anno 1722.
 die 16. Decembris ipse & ambo secre-
 toris Consilii Senatores Urlspergerum
 in Seniolem & Pastorem ad S. Annam
 elegerant: Nihilominus die 23. Feb-
 ruarii habita Consultatione Prædican-
 tibus

Sæc. XVIII
A. C. 1726.

tibus injunctum est, ut cuncta, quæ in dicto libro minus sana & orthodoxa deprehendissent, scriptotenus referrent, quin tamen hac de re publicos motus concitarent. Paruere Prædicantes, porrectoque hoc scripto declararunt, se Urlspergerum nec pro Pastore, minus vero pro Seniore habituros, nisi is prius suas opiniones solemniter revocaret. Interim Urlspergerus Herenbergæ Augustam die vigesima quarta ejusdem Mensis venit, cui illico scriptum tradebatur, in quo duodecim continebantur propositiones, quæ ex ejus libro decerptæ, velut minus orthodoxæ notatæ fuerant. Ad has ipse suam declarationem Duumviro & Consiliariis die 28. Febr. consignavit, quæ postmodum Prædicantibus Augustanis eo fine communicata est, ut exponerent, an hac declaratione contenti essent, & si fors ea non probaretur, deciderent, utrum propositiones ibidem contentas Sacris literis & Confessioni Augustanæ adversari existimarent. Re in deliberationem vocata, Prædicantes hac declaratione sibi minime satisfactum esse censebant, eoquod Urlspergerus, etsi in proxima libri sui editione doctrinam de statu animarum post mortem se omnino expuncturum pollicitus esset, nihilominus palam profiteretur, se

Sæc. XVIII.
A. C. 1726.

se nullius erroris aut doctrinæ S. Co-
dici contrariæ reum esse, proin revo-
cationem a se exigi non posse, aliunde
omnia, quæ scripsisset, ex S. literis,
celeberrimis Theologis, Brentio, Heil-
bronnero, Matthesio, Scrivero, & Vi-
nariensis Bibliæ Glossatoribus hausisse,
ejusque librum a Stutgardiensibus Theo-
logis fuisse approbatum, denique Ec-
clesiam Pontificiam, si hæ opiniones in
controversiam ducerentur, simul laces-
situm iri. Ergo hi Prædicantes, ne
aut ex inscitia aut ex malitia & sinistro
in Authorem affectu has opiniones im-
pugnasse viderentur, neve Catholici
suas doctrinas ab Augustanis Præconi-
bus adoptatas fuisse, jactitarent, altera
mox die in speciali Conventu hanc pri-
mam Urlspergeri declarationem unani-
mi suffragio rejecerunt, simulque, quan-
tum per temporis angustias licuit, ex-
penderunt, *quænam doctrinæ, & opinio-
nes 1. sine Dei Verbo 2. contra Verbum
Divinum, 3. contra libros Symbolicos,
4. adversus probatiorum Theologorum con-
sensum, falsæ, novæ, & in Augustana
Ecclesia haud tolerandæ & propter necessa-
rias sequelas periculosæ ibidem contineren-
tur.* Priusquam tamen res decidere-
tur, ex cujusdam Præconis consilio
die tertia Martii nonnulli Prædicantes
deputati fuere, qui de controversis
hisce

Sæc. XVIII.
A. C. 1726.

hisce articulis cum ipso Urlspergero agerent. Verum post acrem verborum contentionem nil aliud conclusum est, nisi ut hic ea omnia, quæ in sui defensionem conferre censeret, scriptotenus ad deliberandum Ministerio traderet: Inde igitur enata est altera Eiusdem declaratio die quarta Martii Prædicantibus consignata, quam tamen hi pariter in pluribus vitiosam esse autumabant, nihilominus cum Urlspergerus in ea fidem fecisset, quod deinceps easdem doctrinas, quas Augustani Præcones contra Catholicos defenderent, cum ipsis amplecti vellet, hinc eidem Weidnerus præcepit, ut *coram facie Ecclesie Augustanæ Evangelicæ* sine fuce declararet, utrum contra Catholicos ore & corde propugnaret, 1. Deum plerumque per suos Angelos hominibus non manifestare ea, quæ in terris geruntur, 2. defunctorum animas in cælis per Angelos non edoceri de statu eorum, qui in terris versarentur, 3. eas non apparere hominibus: Hæc se unicum Augustanis Prædicantibus contra Papatum strenue & serio propugnaturum spondit Urlspergerus, simulque professus est, sese, quicquid in suo libro periculosum foret, in proxima illius editione omissurum, interim vero vel in publica Concione, vel in libello typis eden-

edendo mentem suam circa controversos hosce articulos non sine Ministerii satisfactione expositurum. His contenti Prædicantes Urlspergerum ceu Pastorem ac Seniore[m] suum officiosa gratulatione honorabant, cunctisque ad acta relatis die duodecima Martii sigillatim subscripsere, addita hac clausula: *Mihi speciatim ac diserte integrum fore cupio, ut vi hujus scripti has vel alias ejusmodi novitates, quoties id necessarium vel utile censuero, serius aut citius, tacito tamen tum Auctoris tum libri nomine ex Dei Verbo debita severitate & Christiana moderatione castigandi & resellendi plenam habeam facultatem, sicut &, si forte Augustanum nostrum Ministerium redargueretur, perinde acsi controversas hasce quæstiones abs matura deliberatione, sine necessitate, ex imprudentia, sinistro affectu aut quacunque alia causa impugnaverimus, Ego, & Ministerium communi mecum consilio speciem facti de toto rei progressu ex Actis conficere, publicis typis edere, & universæ Ecclesiæ judicio subicere valeam.*

§. LVI.

Eadem controversia acrius effervesces.

Hac igitur ratione Prædicantes quiescere, spem omnem in facta Urlspergeri

Sæc. XVIII.
A. C. 1726.